

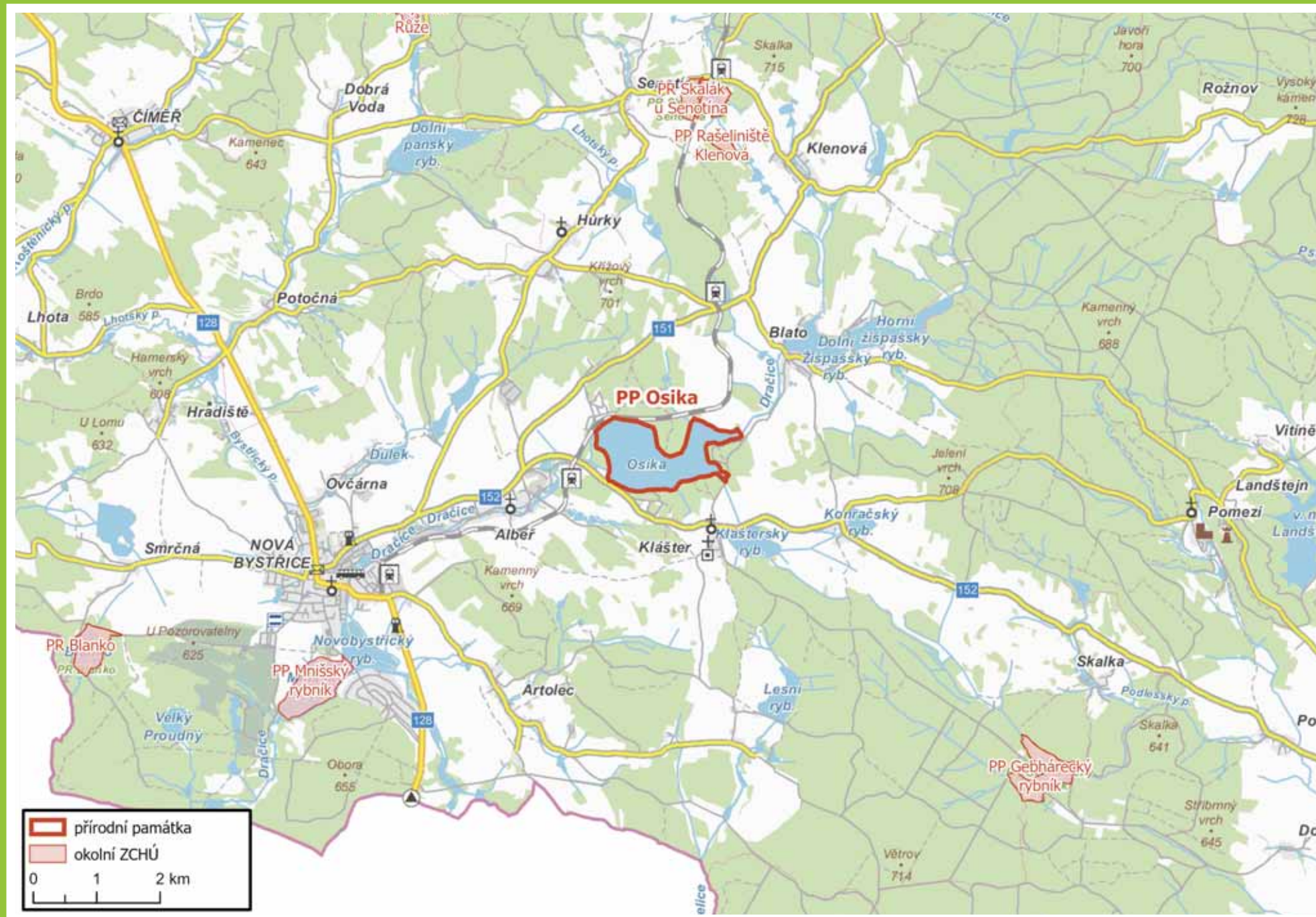

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Operační program Životní prostředí

Ministerstvo životního prostředí

Přírodní památka
OSIKA
Evropsky významná lokalita

MAPA OKOLÍ

ORTOFOTO

LETECKÝ SNÍMEK

Od roku 2009 je zdejší vodní plocha evidovaná jako evropsky významná lokalita z důvodu ochrany méně úživného rybníka s populací kriticky ohrožené rostliny pobřežnice jednokvětá. Národní ochranu této evropsky významné lokality zajišťuje stejnojmenná přírodní památka o rozloze 67 ha, která byla zřízena v roce 2022. Lokalita se nachází z hlediska biogeografického členění v novobystřickém bioregionu a z hlediska fyto geografického členění ve fyto geografickém okrese Českomoravská vrchovina v nadmořské výšce 632 m n. m.

Tento poměrně velký rybník na říčce Dračici založili v 16. století mniši z nedalekého kláštera. Maximální hloubka dosahuje 5 metrů. V době vzniku tohoto textu probíhalo na rybníce hospodaření jed- nohorkově s výlovem na podzim a napouštěním přes zimu a jaro příštího roku.

Nejzajímavějším prvkem vegetace a hlavním předmětem ochrany zdejší přírodní památky je popula- ce vzácné rostliny pobřežního (litorálního) pásma jménem **pobřežnice jednokvětá** (*Littorella uniflora*). Tato vytrvalá rostlina dorůstá velikosti většinou do deseti centimetrů a formuje růžici šidlovitých listů. Pobřežnice představuje typicky obojživelnou rostlinu. Pokud jsou jedinci trvale ponořeni, v paždí listů se tvoří plazivé výběžky, které tvoří dceřiné růžice a kořeny v nich. Vznikají tak husté ponořené „trávníčky“ až do hloubky několika metrů. Pokud se tyto porosty při poklesu hladiny vody obnaží, výběžky se většinou přestávají vyvíjet, zato rostli- ny vykvétou a rozmnožují se semeny. V současné době existuje v naší republice jen několik známých lokalit této velice vzácné rostliny.

pobřežnice jednokvětá

Pokud má populace této vzácné rostliny na rybní- ku prosperovat, potřebuje čistou vodu s vysokou průhledností a alespoň část rybníčního dna ob- naženou, aby mohla vykvést. Optimální manage- ment proto nově počítá s občasným letněním ryb- níka. V roce 2000 zaujímal porost pobřežnice cca 3000 m², proto byl rybník zahrnut mezi EVL. A za- tímco ještě v roce 2015 pobřežnice jednokvětá rostla podél téměř celého severního břehu, v roce 2019 byla nalezena už jen na dvou plochách. Těto ani řadě dalších vodních rostlin a živočichů nepro- spívá intenzivní rybníční hospodaření s vysokými a druhově nevhodnými obsádkami ryb společně s přihnojováním. Příliš početná populace býlo- žravých ryb vodní rostliny sežere a hnojení vodní ploch zase dohromady s přítokem živin ze země- dělských aktivit v povodí způsobují zcela nežádou- cí eutrofizaci vody. Voda je přesycena živinami,

mimo jiné zarůstá řasami a sinicemi, a tak klesá (nejen) pro pobřežnici zásadní průhlednost vody. Nicméně udržení dlouholeté klíčivosti semen (až desítky let), vhodná velikost rybí obsádky bez bý- ložravých ryb a snížení vodní hladiny během ve- getační sezóny společně s občasným kompletním letněním rybníka dávají populaci pobřežnice na této lokalitě šanci na udržení a snad i zotavení.

vrbina kytkokvětá

Ze zvláště chráněných rostlin roste na severozá- padním břehu ještě **vrbina kytkokvětá** (*Lysima- chia thyrsoiflora*), kvetoucí v květnu žlutým kvě- tenstvím v úžlabí listů. Vzácnější rostlinou je také **mochna bahenní** (*Comarum palustre*) s tmavě nachovými květy. Většinu pobřeží rybníka obsadily běžné druhy mokřadní vegetace jako vysoké trávy **rákos obecný** (*Phragmites australis*) a **chrastice rákosovitá** (*Phalaris arundinacea*) a porosty vy- sokých **ostřic** (*Carex* sp.). Podél přítoku Dračice se šíří nepůvodní **netýkavka žláznatá** (*Impatiens glandulifera*). Tato až dva metry vysoká invazní rostlina může vytlačovat domácí květenou.

mochna bahenní

netýkavka žláznatá

Co se týče zvláště chráněných druhů brouků, na lokalitě je doložen výskyt velkého černého **střevlí- ka** *Carabus problematicus* s namodralým kovovým leskem. Střevlíci jsou draví brouci, kteří svoji kořist pronásledují rychlým během. Na kvetoucích rostli- nách si možná všimnete velkého tmavého brouka s bílými tečkami, který nemotorně přelézá z květu na květ. Jedná se o **zlatohlávkův tmavý** (*Oxy- thyrea funesta*). Z vážek se velice vzácně objevuje **šidélko rašelinné** (*Coenagrion hastulatum*).

zlatohlávek tmavý

V rybníku Osika žijí raci. Nejedná se ale o naše původ- ní raky, nýbrž o populaci invazního **raka signálního** (*Pacifastacus leniusculus*). Pochází ze severní Ameriky a k nám se dostal v 80. letech 20. století. Rak signální je poměrně malý, v dospělosti většinou nedosahuje ani 10 cm. Od našich původních druhů raků ho rozpozná- te tak, že jako jediný má na klepetech v místě spojení pohyblivé a nepohyblivé části výraznou světlou skvr- nu. Rak signální vytlačuje původního raka říčního, ne- bot je agresivnější a rychleji se množí. Bývá také odol- nější vůči organickému znečištění i vysokým teplotám vody v letním období. Navíc přenáší rači mor, smrtel- né onemocnění, vůči kterému je sám imunní. Plísňové onemocnění rači mor totiž napadá pouze některé rači druhy, především pak evropské raky rodu *Astacus*.

Ve spektru ryb nebyl při inventarizačním průzku- mu zaznamenán žádný vzácný druh. Hlavní pěst- ovanou rybu představuje **kapr obecný** (*Cyprinus carpio*), dále zde žijí **okoun říční** (*Perca fluviati- lis*), **cejn velký** (*Abramis brama*), **plotice obecná** (*Rutilus rutilus*), **štika obecná** (*Esox lucius*), **can- dát obecný** (*Sander lucioperca*) a **ježdík obecný** (*Gymnocephalus cernuus*). Ježdík coby příbuzný okouna je také dravý, ale vzhledem k menším roz- měrům se sám často stává kořistí větších dravců.

Obojživelníci se v rybníku vyskytují sporadicky. V Osice přežívá nevelká populace druhu **skokan krátkonohý** (*Pelodytes lessonae*) ze skupiny

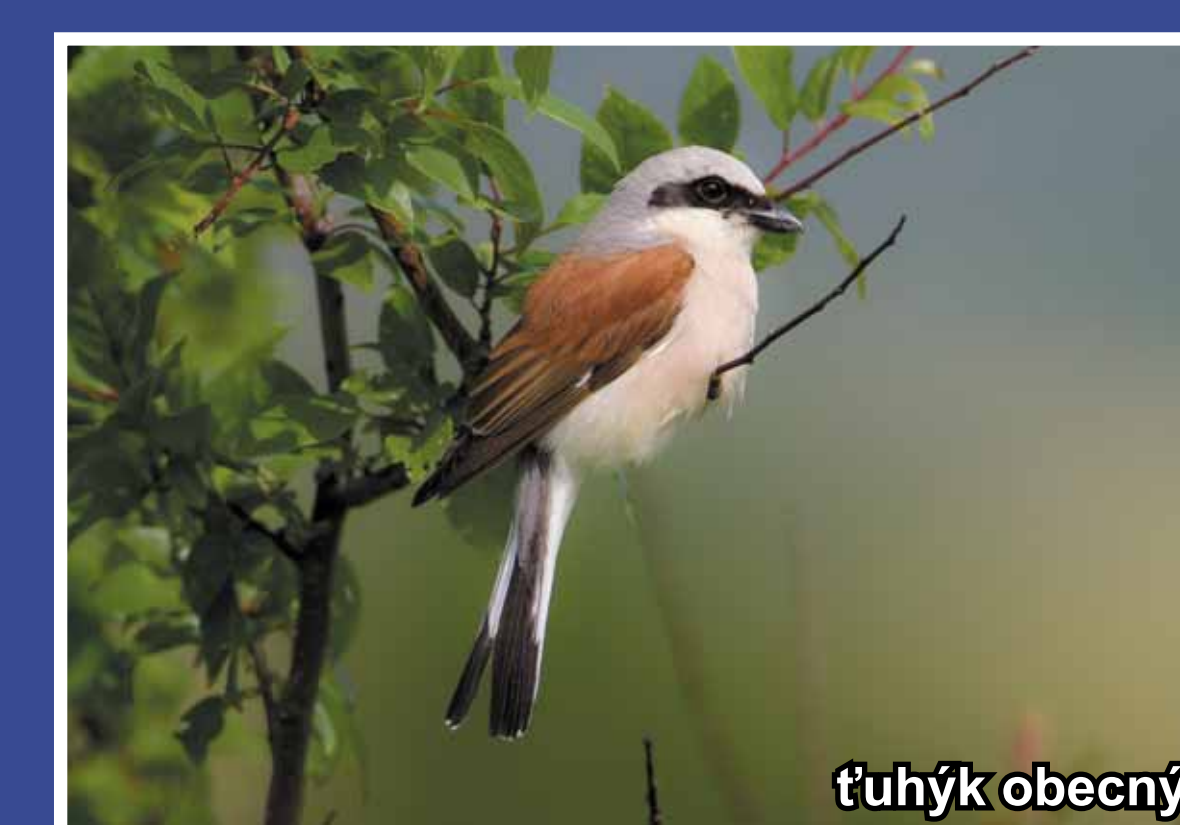
skokan krátkonohý

tzv. „zelených skokanů“. V okolí rybníka žije **ro- pucha obecná** (*Bufo bufo*), zavalitá hnědá žába s bradavčitou kůží, která kvůli krátkým nohám dává přednost chůzi před skákáním. Rybník vy- užívá jen ve fázi rozmnožování, během roku žije v okolí. V nebezpečí se snaží zastrašit útočnicka vzpíráním na nohách a nafukováním, aby vypa- dala hrozivě, případně se dravci nevešla do tla- my. Na hlavě má jedovité žlázy, které v případě ohrožení vylučují pálivý sekret, jenž nepříjemně dráždí sliznici v tlamě predátora.

Co se týče vodních ptáků, na rybníce hnízdí **kach- na divoká** (*Anas platyrhynchos*), vzácně **kopřivka obecná** (*Anas strepera*). Ojedinelé byl u rybníka pozorován **čáp černý** (*Ciconia nigra*), převážně černý pták s bronzovým leskem, červeným dlou- hým zobákem a bílým břichem. Na rozdíl od čápa bílého, který hnízdí uprostřed sídel, je tento jeho příbuzný plachý a žije velmi skrytě. Hnízdo z klac- ků a větví ukryvá v hlubokých lesích v korunách starých stromů. Rybník je součástí jeho potravní- ho teritoria. V okolí přítoku Dračice obvykle hnízdí **tuhýk obecný** (*Lanius collurio*), pěvec s černou páskou přes oči. Jeho kořisti jsou bezobratlí i drobní obratlovci. V případě hojnosti potravy si vytváří „spížírnu“, kdy si ulovenou kořist napichuje na trny keřů a schovává na horší časy.

kopřivka obecná

tuhýk obecný